

Jakobsgårdarna- Mats Knuts- Nygårdarna

Mats Knuts, Jakobsgårdarna och Nygårdarna hette redan för över 400 år sedan Norrbodarna. Redan före den tiden bör namnet ha använts men skriftliga bevis för detta har ej gått att få fram. Dessa byar har förmodligen varit fäbodas till Tjärna by. År 1640 benämnes dessa byar Norrbodarna i jordeboken. Det namnet finns kvar ända in på 1800- talet som namn på dessa byar men nämns då tillsammans med byarnas nuvarande namn. Vid arbetet med den historiska delen av dessa områden har Eivin Nolåkers i Mats Knuts gett värdefull information.

Mats Knuts.

Knut Hindersson som levde i Mats Knutsområdet mot slutet av 1600- talet hade en son Mats Knutson som var född 1710. (Namnet Hinder var av tyskt ursprung och motsvarade det svenska namnet Henrik). Denne Mats Knutson är troligen den person som gett byn sitt nuvarande namn. Han avled vid hög ålder. En annan person med namnet Mats Knutson lär också ha bott i området under tidigt 1600- tal. En anförvant till Eivin Nolåkers föddes enligt kyrkboken 1815 i Mats Knuts och det lär vara det första skriftliga beviset för att Mats Knuts börjat att användas som namn på byn.

Nygårdarna.

I samband med en brand i Andersgårdarna flyttade flera av de där boende närmare skogskanten. Andersgårdarna låg på slätten nära det område som sedan kom att benämnas Nygårdarna. Detta område bestod på 1600-talet av två enheter, skattehemmanena Dalen och Peder Anders Noorr Bodana som omfattade tre gårdar. Kan Andersgårdarna ursprungligen komma ur detta namn? Före 1840, då Storskiftet genomfördes, hade bebyggelsen flyttats från Andersgårdarna och namnet Nygårdarna var i bruk på den nya platsen.

Nygårdsdalen.

Då man började bygga i området som numer heter Nygårdsdalen vid mitten av 1970-talet var det på mark som tidigare legat i Mats Knuts och Nygårdarna.

Jakobsgårdarna.

Mot 1500- talets slut finnes en person vid namn Jakob Björsson boende detta område. Han var son till Björn Olsson som var gruvfogde i Silvberg. Det tidigaste namnet på platsen var ju Norrboda men på "Geographisk Charta öfver

Tuna Sochn både Ofvan och Nedan bron.” från år 1648 står Jacobs Björsboda som namn (Jakob Björsboda), vilket under tidens gång troligen kom att förändras till Jakobsgårdarna. Jakobsgårdarna har som första led mansnamnet Jakob. Jakobsgårdarna kallas ju också Jacks eller Jax vilket betyder Jakobs (genitivformen av Jakob).

Jakobsgårdarna

Jaxgatan 1976

Gatan har fått sitt namn efter mansnamnet Jakob. Det är genitivformen av ordet Jakob. Jakobs har alltså blivit Jax.

Jaxrondellen 1992

”Där Röda Vägen möter Petter Blåders Väg och Nygårdsvägen finns en rondell. Från rondellen sker också infart till Jaxtorget. Jax är en sammandragen genitiv av namnet Jakob i bynamnet Jakobsgårdarna. Namnet Jaxrondellen används och är enkelt och lätt att uttala, varför namnet föreslås bli fastställt” skriver Namnberedningen i sin motivering till namnet.

Jaxtorget 1976

Gatan har fått sitt namn efter mansnamnet Jakob. Det är genitivformen av ordet Jakob. Jakobs har alltså blivit Jax.

Kometgatan 1978

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Meteorgatan 1978

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Mångatan 1978

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Norrskensgatan 1976

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Petter Blåders Väg 1978

Petter Blåder var en av pionjäreerna inom den fackliga och politiska arbetarrörelsen. Han var en person som på ett rättframt och modigt sätt agiterade och framförde åsikter som bl a gällde arbetarnas rätt att få bilda fackföreningar. Likaså var han en av drivkrafterna då det gällde att bygga ett Folkets Hus och han var också en av initiativtagarna vid bildandet av förbundet Enighet. Carl Petter Blåder var född 1850 i Kroppa och flyttade till Borlänge 1887. Redan 1890 ingick han i styrelsen för Domnarvets arbetares diskussionsskola. Den

föreningen var början till den fackliga rörelsen i Borlänge och motarbetades med kraft av arbetsgivarna.

Petter Blåders Väg 1999

Fotograf. Olle Stålberg

Planetgatan 1976

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Regnbågsgatan 1976

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Rymdgatan 1978

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Stjärngatan 1978

Har fått sitt namn efter fenomen på himlavalvet.

Mats Knuts

Backes Väg 1979

Denna väg bildar en brant backe parallellt med Skräddarbacksvägen. Namnet ska erinra om Back Elof och Back Karl som i början på 1900- talet hade sina hus

vid denna väg. I husförhörslängden 1880-1890 träffar man på en anförvant till dessa. Det var Back Jannes Janssons änka Anna Andersdotter som var född 1846 och som bodde på denna plats.

Gjutargatan 1959

Namnen på gatorna i området har namn efter yrkesgrupper. Gjutargatan börjar vid riksvägen mot Ludvika mitt för Kupolen och går en kort sträcka i riktning mot järnvägen. Därefter gör gatan en 90 graders sväng och fortsätter sedan i västlig riktning mot Mats Knuts och Västanäng.

Krossgatan 1989

Vid denna gata fanns ända fram till slutet av 1920-talet en stenkross som bl a levererade sten till olika vägbyggen i trakten. Vid mitten av 1940-talet upphörde verksamheten.

Mats –Knuts Väg 1964

Den väg som leder genom Mats Knuts gamla by benämns Mats Knuts Väg. Om man fortsätter denna väg åt norr så passerar man genom Nygårdarna, Paradiset och kommer fram till Tjärna där den slutar vid riksvägen strax norr om Tjärnasjön. I protokoll om namnsättning av vägar och gator i Paradiset finns Mats Knuts Väg medtagen men vägen har anor sedan lång tid tillbaka.

Mats Knuts- rondellen 1999

Rondellen som är belägen där Paradisvägen, Nygårdsvägen och Skräddarbacksvägen möts har namnsats till Mats Knuts- rondellen.

Planerargatan 1977

Planerargatan ligger i ett område med industrifastigheter nära järnvägen.

Projektgatan 1988

Projektgatan är en liten gata som ligger i ett område som är tänkt som framtida industriområde. Planområdet anknyter direkt till befintlig plan för industri och handel. Kvartersnamnen i detta område utgörs av tekniska yrkesnamn och gatunamnen anknyter också till teknisk verksamhet.

Ritargatan 1973

Namnet syftar på yrket ritare. Flera namn i närheten av Ritargatan såsom Teknikergatan och Planerargatan visar att likartade yrken vid namnsättning hålls samman.

Mats Knuts-rondellen 1999

Fotograf: Olle Stålberg

Öresvägen 1990
Namnet syftar på ”gamla myntenheter”.

Nygårdarna

Gjutargatan 1959
Namnen på gatorna i området har namn efter yrkesgrupper. Gjutargatan börjar vid riksvägen mot Ludvika och går en kort sträcka i riktning mot järnvägen. Därefter gör gatan en 90 graders sväng och fortsätter sedan i västlig riktning mot Mats Knuts och Västanäng.

Karl Johans Väg 1978
Namnet anknyter till bonden Karl Johan Nygren som bodde vid denna väg. Han levde mellan 1875 och 1937 och han hade anlagt denna väg. Han var tillsammans med en person vid namn Åkerblom delägare i den stenkross som fanns alldeles invid Plättbacken (Paradisbacken). Den stenkrossen var i drift vid seklets början fram till mitten av 1940-talet.

Kastvägen 1989

Namnet syftar på "gamla mått". En kast motsvarade fyra stycken och användes tidigare när man räknade bl a fisk. 20 kaster = 1 val.

Lyckovägen 1981

Vägen och även kvarteret (Lyckan) har fått sitt namn av den inäga (lycka, betesäng) som, omgiven på sidorna av skog, fanns på platsen.

Nybäcksgatan 1985

Gatan har fått sitt namn efter dalgången, Nygårdsdalen, som leder fram alldeles söder om gatan och i vilken det också rinner en bäck.

Nydalsgatan 1985

Gatan har fått sitt namn efter dalgången, Nygårdsdalen, som leder fram alldeles söder om gatan och i vilken det också rinner en bäck.

Nygatan 1985

Gatan har fått sitt namn efter dalgången, Nygårdsdalen, som leder fram alldeles söder om gatan och i vilken det också rinner en bäck.

Nyängsgatan 1985

Gatan har fått sitt namn efter dalgången, Nygårdsdalen, som leder fram alldeles söder om gatan och i vilken det också rinner en bäck.

Ritargatan 1973

Namnet syftar på ett yrke. Flera likartade yrken har gett namn åt gator i samma område såsom Planerargatan och Teknikergatan.

Studievägen 1979

Namnet kan nog härledas till det faktum att området har byggnader för skoländamål och att Studievägen leder fram till Nygårdsskolan

Teknikergatan 1977

Namnet syftar på ett yrke . Flera likartade yrken har gett namn åt gator i samma område såsom Ritargatan och Planerargatan.

Nygårdsdalen

Dukatgatan 1975

Namnet syftar på ”gamla myntenheter”. En dukat innehöll guld. Myntet förekom mellan 1650 och mitten på 1800-talet i Sverige. Det var även vanligt i de flesta europeiska länder.

Kappegatan 1975

Namnet syftar på ”gamla rymdmått”. En kappe = 1,75 kannor = 26,17 liter.

Myntgatan 1975

Namnet syftar på ”gamla myntenheter”.

Nygårdsvägen 1975

Nygårdsvägen är den stora väg som är gemensam för Nygårdsområdet.

Rörteggsgatan 1975

Namnet kan eventuellt syfta på ”gamla viktenheter”. Namnet Rörteg skulle då kunna vara en förvanskning av ordet örtug som förr i tiden förekom som benämning både på ett viktmått och en myntenhet. Detta antagande grundar jag på att gatorna i området har anknytning till gamla mått, vikter och mynt. Redan på 1300-talet så förekommer mynt med benämningen örtug. En örtug motsvarade då vikten av 1/3 öre. Omkring år 1500 så motsvarar en örtug värdet av 1/2 öre. Vid diskussioner med personal på Ortnamnsarkivet ansåg de att denna förklaring var högst osannolik. I Ortnamnsarkivets handlingar framkom att rörteg långt tillbaka i tiden motsvarade ett tegskifte i ett vassrikt område (rör = vass). Men detta område har inte varit vassrikt! Det är viktigt att bägge dessa förklaringar finnes medtagna men Nils Persson och Klas Eriksson, som båda var ledamöter i Namnberedningen då detta område namnsattes, menade att namnet kan ha en mycket enkel förklaring. När området skulle bebyggas tvingades man vidta en omfattande täckdikning och mängder av vatten- och avloppsrör lades ner i marken (tegarna). Denna förklaring till namnsättningen av gatan stöds också av Eivin Nolåkers i Mats Knuts..

Rösegatan 1975

Namnet torde härröra från de rösen, ofta bestående av sten, som ofta finns ute i naturen.

Skillinggatan 1975

Namnet syftar på ”gamla myntenheter”. En riksdaler = 48 skilling = 18 daler = 576 öre.

Snesgatan 1975

Namnet syftar på ”gamla ytmåttsenheter”. Ett tunnland =38,88 snesland =388,8 bandland. Ett tunnland =4936 ,5 kvadratmeter.

Spanngatan 1975

Namnet syftar på ”gamla ytmåttsenheter”. Ett spannland = 20 snesland = 200 bandland = 2538 kvadratmeter.

Stånggatan 1975

Namnet syftar på ”gamla längdmått”. En stång = 10 fot = 2,97meter.

Tumgatan 1975

Namnet syftar på ”gamla längdmått”. En verktum = 2,47 cm.